

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А.

№ 38.

У Суботу 18. Септембра

1843.

ГЛАСЪ СРБСКОГЪ ПЕВЦА НА СРБЕ У СРБИИ.

Ой потомци] славногъ рода,
Храбри Срби, браћо драга!
Чиста желя зове васъ;
Ков дична слава роди,
Ак' сте своме добру ради,
Послушайте певца гласъ!

* * *

Кадъ се Црний Ђорђе диже,
Да слободи дође ближе
И душманскій сатре рогъ:
Тада цело Србство сложено
На оружъ уста бойно.
Духъ му сважи вышній Богъ!

* * *

Срби врага побѣднше
И слободу задобыше:
Зат' ий слави цео светъ.
Шта учинит' може слога,
Шта ли мишца снажногъ рода,
Тад' показа Србства цветъ. —

* * *

Садъ — кадъ вышнѣгъ Бога рука
Ослободи Србе мука,
Сына диже Ђорђевогъ:
Нека сложено цело Србство
Скине ума свога робство.
Помошь пружа съ неба Богъ!

* * *

Сви подъ Ђорђемъ сложени быше,
Па слободу задобыше,
И срушише ярамъ клетъ;

Вы се сада сложено джѣте
И незнанства таму гонѣте,
Па ће синут' ума светъ.

* * *

Штоно пређе бјаше можно,
Кадъ е Србинъ вишо сложено
Съ мачемъ проти врагу свомъ:
То ће опетъ бити можно,
Само и садъ, браћо, сложено,
Съ перомъ проти врагу свомъ.

* * *

Они мачемъ, — а вы перомъ,
Они мишцомъ, — а вы умомъ,
Садъ джѣте славе рогъ:
Само, браћо, сложено сада!
Вечный законъ заповеда,
Да се дигне Србскій Родъ!

* * *

Кадъ е Црний Ђорђе быо,
Нис ланце Србъ трѣо,
Већъ показ'о мишце моћъ:
Кадъ сынъ славногъ Ђорђа сада
Александеръ Србе влада,
Заръ да ума трае ноћъ?!

* * *

О, не! Срби браћо драга!
Нетрпите ума врага;
Све ће онда добро бит'.
Та Слава е насъ родила,
Своимъ млекоу одоила:
Славанъ Србинъ мора бит'!!

У Београду 2. Септембра 1843.

Милошъ Радойчићъ.

КАРАКТЕРИ НАРОДА НѢМАЧКОГА И СЛАВЕНСКОГА.

(Продуженіе.)

Невѣрность и користолюбѣ врло намъ радо Нѣмци пребацую и као пороке пришиваю, премда управо они найманый узрокъ къ томе имаю. Себичность налазимо у свако време кодъ свою народа: ерѣ управо треба да е свакий народъ благородно себичанъ, т. е. у нѣму треба да пре свега еданъ братъ другога любви и подмаже, као што у породици добаръ братъ брата свога любви, и као што се отаць пре свега за свою челядь брине; — само нека то небыва са увредомъ права туѣга! Нарочито су међу Славенима, да примѣръ наведемо, Чеси многократно заборавили сами за себе и за свою користь, и показали су свѣту, да е нѣма дана рѣчь света, и да ю умеду стално одржати, нежалећи никакве жертве; шта више необзирући се ни на нѣма самима грозеће опасности. Ние ли много крви ческе проливено, много иманя на жертву принесено, много труда и посла поднесено на пр. у Итали, у Нѣмачкой, у Угорской, іошть и у Польской и другимъ славенскимъ земляма, често противъ свои снародника, за любавь и пріятельство, а именито на користь Нѣмаца? Нису ли тимъ многе несреће и многа зла на себе навукли отцеви наши? А какву су баръ зато награду искали, какву ли примили икада за све те жертве? — Да се проѣмо догађая изъ времена Болеслава II, Олдриха, кога е само миѣниіе войводе польскогъ Болеслава, да бы Чехе одъ пріятельства, Нѣмцима обѣћаного, одвратити валяло, тако страшно увредило; — да ћутимо о дѣлима праотаца наши у време владаня Вратислава II, Владислава, Конрада, Сватошлука, Собѣслава и др.; дай да само оно споменемо, што е нѣмачкий Ёсарь Фридрикъ II, кога е себи Премисаль Отакаръ, краль нашъ тога имена првый, услугама своима опеть врло обвезао, самъ у листу своемъ, благодарности пуномъ, одъ год. 1212 освѣдоčio: „Да онъ припознае изредне услуге, кое е народъ ческий одъ давны времена

свагда царству нѣмачкомъ чиніо“ и т д.*) А шта бы смо текъ о узаймномъ дѣйству народа нашего подъ предводительствомъ нашего узвышенога Ёорѣа Подѣбрадскога на сусѣдне землѣ казати могли! Ёорѣе е као прavyй Славенинъ, родомъ и духомъ Чехъ, одпущіо изъ заточенія Матию Корвина, краля угорскога, са пристойномъ чешу безъ одлаганя и безъ свакогъ одкуна, (кадъ е овай за краля изабранъ быо) пре, него што е самъ іошть на престоль кральвскій сѣо.**) И текъ што е нападенія изъ Нѣмачке на нѣга навалываюћа одбіо, већъ е свою помоћъ обилно пружао истымъ државама, Нѣмачкой и Угорской, безъ свакогъ користолюбля, кадъ е годъ сусѣдима своима притећи могао своемъ прославльномъ на гласу мудрошчу и строгомъ праведношчу, или пакъ юначкомъ храброшчу своіомъ и свои Чеха. Кома на пр. ние познато, како е мало фалило, да се међу Фридрикомъ III, Ёесаромъ нѣмачкимъ, и Матиомъ онымъ кральмъ угорскимъ ратъ роди, само зато, што Фридрикъ круну угорску, у нѣговимъ рукама налазећу се, повратити ние хтѣо. Нашъ Ёорѣе, бывши за судію позванъ, ние ій другіе помирити могао, него да Угри Нѣмцима 80,000 форинтій, или, као што други веле, 60,000 комада дуката у злату плате, на што су занста обадве стране пристале. — Хоће ли Г. Проф. да му приповѣдимо, како е овай истый краль Ёорѣе посланике аустрианске изъ Грудима натрагъ кући повратіо, кои су нѣму архикерцезство нудили, и како е онъ самъ Аустрианце, противъ цара и господара свогъ узбуиће и сазаклете, на миръ и дужность нѣнову снажно опоминяо? А опеть другій путь (год. 1463) како е онъ самъ Ёесара Алберта, одъ роѣного брата и собственны поданика у Бечу неприятелиски обколѣного, силомъ ослободивши, сачувао и међу свима сваћенима неприятели-

*) Види Пелцелову ист. чешку. изданъ 4-то, год. 1817. стр. 118 части I. —

**) Нашъ Ёорѣе га е лично до границе угорске допратіо, до Стражанице у Морави, гди е, кадъ га е великашима угорскимъ предавао, чество приміо палый, али добровольный даракъ одъ педесетъ комада дуката (!), кои су му ови за знакъ благодарности и почитанія поднесли. —

ма, опетъ за судію изабранъ, миръ повратити и утемелити умео? — Тако исто е и у Баварской и у сѣверной Нѣмачкой на свакой начинъ и срећно за миръ и покой радіо, и свагда е готовъ быо, да потиштеномъ помоћъ безкористну принесе. А како су му све ове услуге наплатили? Издайствомъ сви и са своју страна, како Угри тако и Нѣмци, гаднымъ издайствомъ! Сви ови, не само што су га у несрећи оставили, но јоштъ су се и сами издајски противъ нѣга сазаклели, и све страсти непријателя противъ нѣга узбунили, а све то зашто? Изъ подлогъ користолюбља и безчестне ненависти, као што то самъ нѣмачкій историкъ Менцель припознае, немогавши себи иначе толику неблагодарностъ изаснити.*) Добродѣтелногъ Ђорђа, кога ни у мудрости, ни у моћи и слави достићи уфали се нису, трудише се, безъ свакогъ узрока, уништити и нѣговомъ пропащу себе саме подићи и увеличати: одъ своју Нѣмаца еданъ му е само стараць Ђорђе одъ Хаймбурга вѣранъ остао, кои е одъ своју свои пріяшњи пріятеля и савезника остављѣнъ быо; заръ е Ђорђе ческій, кадъ е овога одъ своју гонѣнога подъ свое покровительство приміо, еръ е быо много племенити и великодушни него да бы на нѣму освету за издайство остале браће нѣгове извршио, — и безъ сваке погодбе пріятељски съ нѣме поступао, себичанъ и свирѣпъ быо? А напротивъ Матія Корвинъ управо е за крупномъ ческомъ руку пружіо, коя е праведно само Ђорђеу, нѣговога добротвора, главу украшавала. Единый сусѣдъ нѣговъ, кои му е одпре и супарникъ быо, Казимиръ, краљ польскій, мудро се е посавѣтовао, и великодушно одбаціо круну, истина неправо нѣму одъ Папе нуђену, и остао е Чесима вѣранъ пріятељ; ко е у овомъ случаю быо праведанъ, коли сталанъ, вѣранъ и добродѣтелянъ? Заиста само Славенинъ, и опетъ Славенинъ! —

*) Менцель никадъ не назива краля нашегъ Ђорђа иначе, него „благороднымъ, добродѣтельнымъ Ђорђеу“, а Ђесара Фридриха III. „леньимъ“ и заедно са Матиомъ Корвиномъ угорскимъ „неблагодарнымъ“, остале пакъ тадашнѣ Нѣмце „издайничкими и невѣрными.“ (Види нѣгову историю: Geschichte der Deutschen стр. 443 и слѣд.)

А шта, кадъ бы Г. Проф. јоштъ и избираѣнъ Ђесара нѣмачки споменути хтѣли; едали се е и у нѣма честностъ и безкористностъ нѣмачке државе показивала? Како дубоко стое тамошњи избирателѣи изподъ наши, на пр. у време краля Ђорђа, кои су — необзирући се на неброена обѣђаня туђинаца, и за престоломъ ческимъ тежећи владоаца, год. 1458 изабрали Ђорђа Подѣбрадскога, безъ сваки изванредны обвезаня, спародника и земляка свогъ, у иманю сиромашногъ, али у крѣпостима и добродѣтељима тимъ богатѣга, и збогъ свое честности и храбрости круне найдостойниѣга! — У наши избирателѣи су истинабогъ такођеръ кадкадъ страсти владале, али користолюбљѣ башъ никадъ или весма редко. А ние ли свака наша домаћа свађа и кавга башъ у Нѣмаца налазила у изобилію рану, а често и изворъ свой?

Свакій незадовољникъ, ако само празнимъ рукама ние дошао, нашао е тамо увѣкъ подпору, башъ и противъ оны, кое е римска држава или сама на престољ посадила, или баръ явно за владоаце припознала: имамо тога примѣре на Олдриху, Боривою II., Сватоплуку, оба Владислава, Собѣславу II. и Бедриху, Вацславу III. и Премислу Отакару I.; само у 12 столећу!

Сажалително смѣшали смо се на мѣсту, гди нѣмачкій писателъ гласовитому нашему Палацкому противослови, кои вели, да Славени у почетку нису познавали робство и робско поданство. Съ великомъ сигурнощю, и можемо рећи съ нѣкомъ гордощю мыслио га е опровергнути, наводећи само то, да се у уредби земальской Велеградской (Mecklenburg) и данасъ јоштъ налазе остатци нѣкадашнѣгъ робства, кои явно противъ насъ свѣдоче. — Али одкудъ зна нашъ противникъ, да су то башъ остатци славенски, кадъ ено самъ опредѣљѣно потврђуе, „да е у тамошњимъ предѣљима, не само езыкъ изкоренѣнъ, него да су и прави и обичаи, рѣчно савъ духъ славенства савсимъ изстребљѣнъ?“ Каква е то дослѣдностъ и логика! Е ли то безпристрасна изиреностъ, коіомъ писателъ све оно, што е добро и по-

лезно, себи и рођацима своима присвојава, а нама све мане и башъ свое собствене погрѣшке, кое неће да извињава, намеће! Али мы напротивъ добро знамо, да, ако се што славенско у онимъ предѣлима задржало, то сигурно споменъ робства ние, него овај споменъ робства е управо оно, чега треба да се угиѣтатели Славена, ови су сѣди, Нѣмци, до вѣка стиде! Истинабогъ, то насъ опоминѣ, да су тамо некада Славени живили, слободни, врли, добросрдачни; опоминѣ насъ на неправду, коју су они претрпели; али то никадъ небы были вѣровали, да ће се она свирѣпа неправда, коју су бѣднимъ Оботритима (Бодрићима) врази нѣнови нанели, јошть и одъ овы самы као изсмѣванѣ нама пребацити, и да ће они, кои су робство Славенима наметнули, то као лягу славенскогъ карактера свѣту продавати; ерѣ

„Самъ слободу кои заслужуе,
Зна у свакогъ слободу цѣнити;
А тко роба у гвожђе окуе,
Самъ заслужи окове носити!“

Шта, зарѣ Г. Проф. ние читао ни: Krantzii Wand. Praef. p. 3. L. VII. C. 10. нити Gebhardi 1. Bd. S. 5. 13. нити Menzels Gesch. d. Deutschen Seit. 143. 247. 296. и т. д., изъ чега бы могао научити, станѣ старо и саданѣ сѣверны овы предѣла себи другчѣ, т. е. како валя, представити и толковати? Нека списатели нѣмачки барѣ оно прилѣжно промотре и добро уваже, што су сродници нѣнови, што су Нѣмци сами изпытали и написали, пре, него што почну свѣтъ о стварима тако важнима и извѣстима поучавати, да небы у мѣсто свѣтлости мракъ разсипали, и неправду учинѣву јошть неприпознаванѣмъ размножили! Ерѣ ко неправду само хвали и одобрава, и самъ постае кривице саучастникъ. У обште е то несрећна мысао, изводи или опровргавати изворный карактеръ цѣлога народа и нѣгове собствене основне нрави, по одномъ само предѣлу, кои е осимъ тога јошть давно одтуѣнѣнъ и одроѣнѣнъ и сасвимъ съ туѣнцима измѣшанѣнъ; имамо мы Славени јошть и да-

насъ гране народа нашега велике и моћне сачуване и праславенске — оне треба кодъ подобны питаня сматрати и уважити, и тада намъ се чини много истинитѣ, да управъ у Славена, а именито на истоку и на јогу, гди се нису они ни съ ѣдне стране съ Нѣмцима нити пакъ съ друге съ Татарима и Маѣарима помѣшали, да, велимо, у овы Славена неналази се ни трага одъ робскога поданства ни у најпозднимъ временима или башъ никада. Ни сами Турци, премда су душевный животъ у земляма себи подвргнутима унищити, нису се тако тирански са Славенима обходили, да бы нѣи были у окове личногъ робства сапели, и тако свако чувство слободе у нѣима унищити, него су иѣ барѣ безъ робски ланца за себе кућевно живити оставили; а зато и тамо, на пр. у Срби, у Црнојгори и т. д. и данѣ данашный, као и увѣкъ, не само што чувство слободе и слобода царствуе, него јошть што е већъ и равностъ и еднакостъ свою чинова предъ закономъ!!

(Далѣ слѣдуе.)

ОДЪ СВАЧЕГА ПО НѢШТО.

(Ко управо води рать у Шпаньолској?)
У обште политика говори, да саданый рать у Шпаньолској води Французка и Ротшилдъ. Последный, мыслеи, да ће онѣ, кадъ Ешпартеро владати престане, свои 15 миліона, кои е безъ сазвольнѣя кортеза земля позаймио, изгубити морати, употребіо е свака средства, да Мадридъ до повратка Ешпартерова задржи. Съ друге опетъ стране кани Французка, кадъ Ешпартеро падне, свогъ каквогъ принца дати краљици за мужа. Чини ми се, да ће Ротшилдъ јукати: о мои миліони! —

ОБРАДОВИЊЪ.

Обрадов'о с' Србинѣ теби,
Кадъ те виде жива.
Одъ тог' узе и ты себи
Име, да т' с' призива.

Л. Ненадовићъ.